

Felles skog- og viltforvaltning i Sør-Rogaland (fase 2)

SAMARBEID OM FELLES UTFORDRING

1. Bakgrunn for prosjektet

Prosjektets fase 1

Fylkesmannen konstaterer at offentlig skogforvaltning har blitt bygd ned over tid, og fordelt på mange personer i små stillingsbrøker i svært mange kommuner. Samtidig er ansvaret styrket gjennom kommunereformen, og flere oppgaver på skogområde overført til kommunene fra Fylkesmannen fra 01.01.2020. Redusert kapasitet og kompetanse i førstelinjen går utover effektiviteten og ansvaret for lovpålagte oppgaver, og utnytting av potensialet for omstilling til grønn verdiskaping og klimanytte. Dette er bakteppe for at Landbruksdirektøren i Rogaland inviterte kommunene i Sør-Rogaland til et dialogmøte 13. mars 2018 der temaet var «mulig interkommunal samordning av forvaltninga innen skog og utmark».

Møtet konkluderte med at det skulle settes ned en arbeidsgruppe som skulle utrede muligheter for samarbeid om felles forvaltning. Kommunene ble orienterte om arbeidet og mandatet til arbeidsgruppen i e-post til rådmennene datert 5. april 2018.

Arbeidsgruppen fikk følgende mandat:

1. Beskrive oppgaver og kompetansebehov for den kommunale skogforvaltninga.
2. Skissere forslag til organisering og ressursbehov til den kommunale skogforvaltninga.
3. Utarbeide modeller for kostnadsdeling og finansiering og forslag til samarbeidsavtale.

Arbeidsgruppen besto av:

- Kåre Strand, Klepp kommune (leder)
- Irene Holta Tjøstheim, Hå kommune/Norsk landbruksrådgiving
- Hans Petter Tønnesen, Eigersund kommune
- Arnt Mørkesdal, Sandnes kommune
- Svein Kjetil Rønnevik, Forsand kommune
- Stein Bomo, Fylkesmannen i Rogaland (sekretær)

Arbeidsgruppen utarbeidet rapporten «*Forvaltning av ressursane i skogen, - organisering og finansiering*» som beskriver følgende temaer:

- Kommunale oppgaver innenfor skogforvaltning
- Skog som verdiskaper
- Skog og klima
- Kompetansebehov
- Skogforvaltningen i Sør-Rogaland fram til nå
- Utfordringer framover
- Modeller for organisering av skogforvaltningen

Rapporten konkluderte med at en felles skogforvaltning i Sør-Rogaland skulle ta sikte på å omfatte følgende kommuner:

• Eigersund	• Klepp	• Stavanger	• Strand
• Sokndal	• Time	• Rennesøy	• Hjelmeland
• Lund	• Gjesdal	• Finnøy	• Randaberg
• Bjerkreim	• Hå	• Sandnes	• Kvitsøy
		• Sola	

Arbeidsgruppen vurderte tre ulike modeller for framtidig organisering av skog- og viltforvaltning og kom fra til følgende anbefaling:

«Arbeidsgruppens anbefaling er en modell der en etablerer en felles skogforvaltning for Sør-Rogaland med felles ledelse – men gjerne med 2-3 kontorsteder for at ikke reisetid og avstander skal bli for store. Anbefalingen er en organisering som administrativt vertskommune-samarbeid etter ny kommunelov kapittel 20. Arbeidsgruppa ser det som fagleg mest tenleg om viltforvaltninga blir organisert saman med resten av skogforvaltninga.»

Stavanger, Rennesøy og Finnøy har gitt beskjed om at de ikke ønsker å være med videre i fase 2. Det betyr at totalt 14 kommuner har sagt de ønsker å være med videre i prosessen.

Prosjektets fase 2

Høsten 2019 ble Greater Stavanger bedt om å bidra i den videre prosessen med sikte på å etablere en felles skog- og viltforvaltning i Sør-Rogaland. Greater Stavanger sa seg villig til å bidra og deltok på sitt første møte i oktober 2019.

Arbeidet i fase 2 bygger videre på arbeidet som ble gjort i fase 1. I fase 2 har prosjektet hatt en arbeidsgruppe bestående av:

- Kristin Reitan Husebø, Greater Stavanger (leder)
- Stein Bomo, Fylkesmannen i Rogaland
- Anita Trøan Eigersund kommune
- Ketil Reed Aasgaard, Strand kommune
- Søren Jensen, Sandnes kommune
- Hans Petter Tønnessen, Eigersund kommune
- Trond Leirflåt, Strand kommune
- Svein Kjetil Rønnevik, tidligere Forsand kommune
- Ola Saua Førland, Greater Stavanger (sekretær)

I tillegg har Geir Skadberg fra fylkesmannen i Rogaland, Dag Ketil Tonheim fra Eigersund kommune og Brit Jorunn Haslemo fra Sandnes kommune deltatt på enkelte av møtene i arbeidsgruppen.

Det ble utarbeidet en prosjektbeskrivelse for fase 2. I denne ble det formulert følgende målsetting med prosjektet, samt framgangsmåte for å løse oppgaven:

Målsetting

Målsettingen med prosjektet er å beskrive ambisjonene for en framtidsrettet skog- og viltforvaltning som kan være en bidragsyter i den næringsmessige omstillingen til et mer differensiert næringsliv samtidig som regionen må tilpasse seg et mer utfordrende klima.

Det er videre en målsetting å avklare hva disse ambisjonene vil kreve av ressurser og kompetanse, samt å avdekke eventuelle avvik i forhold til tilgjengelige ressurser.

Videre er det en del av prosjektet å bidra til at det gjennomføres valg av vertskommune på en hensiktsmessig måte og bidra til at det fattes nødvendige politiske vedtak i de involverte kommunene.

Selve implementeringen av en felles skogforvaltning ligger utenfor prosjektet. Det forutsettes at valgt vertskommune selv blir ansvarlig for å lage en plan for implementering i samråd med de øvrige kommunene som skal betjenes.

Framgangsmåte

For å nå målsettingen ble det lagt opp til en prosess som omfattet følgende aktiviteter:

1. Behovsanalyse og tjenestebeskrivelse
2. Kartlegging av eksisterende kompetanse og ressurser i kommunene (både skog og vilt)
3. Gapanalyse
4. Finansiering
5. Valg av vertskommune

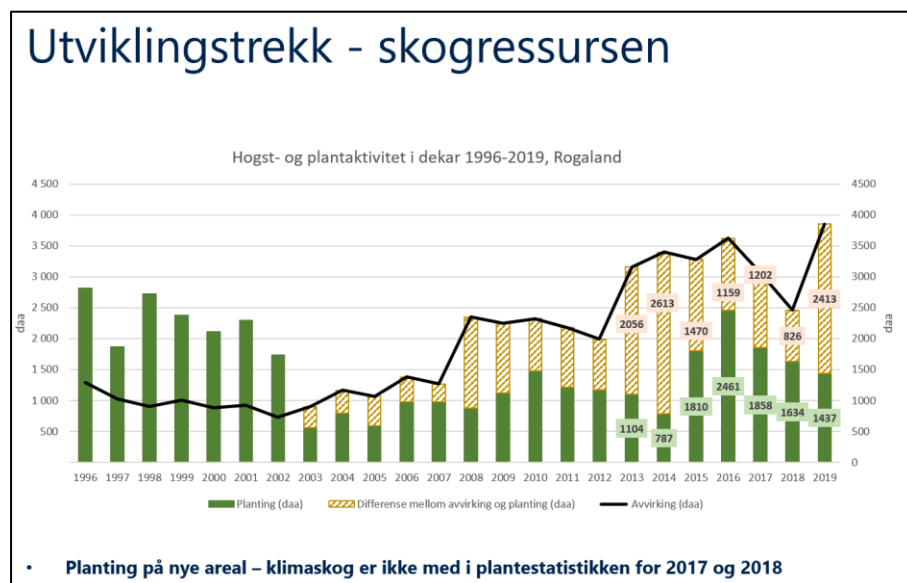
For hver aktivitet ovenfor ble det stilt spørsmål om i hvilken grad det trengtes mer informasjon enn det som forelå fra fase 1.

2. Skogen er en viktig ressurs

For å løse globale klima- og miljøutfordringer og samtidig kunne opprettholde velstandsnivået i Norge i en framtid der oljesektoren vil spille en mindre rolle, må en større del av verdiskapingen komme fra produksjon i andre sektorer. Lønnsom foredling av biologiske ressurser kan gi viktige bidrag til dette. (*Stortingsmelding nr. 6, 2016-2017, Verdier i vekst. Konkurransedyktig skog- og trenæring*)

Målsettingen i den nasjonale skogpolitikken er å firedoble verdiskapingen fra skogbruket innen 2040. Dette skal nås gjennom bærekraftig utnytting av skogressursene, og høy grad av innenlands videreforedling. Denne ambisjonen finner man også igjen i Kystskog-meldingen 2015, som er vedtatt av 10 fylkeskommuner fra Vest- Agder til Finnmark.

I Rogaland er det et stort potensial for å utnytte skogen på en bedre måte. En av utfordringene er at det i økende grad tas ut mer skog enn det plantes. Denne utviklingen er ikke bærekraftig.

Figur 1: Hogst og planteaktivitet 1996-2019 i Rogaland. Kilde: Fylkesmannen i Rogaland

Denne utfordringen kan ses i sammenheng med måten den kommunale forvaltningen av skogen er innrettet på. Den kommunale forvaltningen er preget av at det er satt av små ressurser til skogforvaltning, gjerne som en liten andel av et årsverk kombinert med andre oppgaver. Dette innebærer at det i mange kommuner ikke finnes et fagmiljø på skogsforvaltning i den enkelte kommune og at oppgavene i stor grad løses adhoc når de dukker opp.

Ifølge skogbruksloven har skogeieren plikt til å få opp igjen ny skog etter hogst, og kommunen skal følge opp at skogeieren faktisk fornyer skogen. Foryngingsplikten skal sikre bærekraftig forvaltning av skogressursene, kvalitet på skogen, framtidige inntekter for skogeieren og råstoff til treforedlingsindustrien. Måltrettet forynging er avgjørende for framtidig verdiskaping fra skogbruket.

3. Skogens potensial med hensyn til verdiskaping og klima- og miljøgevinster

En rapport fra Trøndelagsforskning viser at verdikjeden i skogbruket i Rogaland sto for en samlet verdiskaping på 2,7 milliarder kroner og sysselsatte over 2.100 personer inkludert ringvirkninger i 2011. Verdiskapingen er størst innenfor trelast og trevarer.

Skog er en fornybar ressurs som kan bidra til framtidig sysselsetting, vekst og verdiskaping uten vesentlige utslipp av klimagasser. Skog tar opp CO₂, og med basis i trevirke kan det produseres en rekke miljø- og klimavennlige produkter. Skogressursene kan utnyttes bedre, innenfor miljømessig forsvarlige rammer, og verdikjedene fra skog kan gi et vesentlig større bidrag til norsk økonomi enn i dag. *(Stortingsmelding nr. 6, 2016-2017, Verdier i vekst. Konkurransedyktig skog- og trenæring)*

I dag er det få skogeiere som har arbeidsinntekt fra skogen. Avkastningen fra skogkapitalen har relativt liten økonomisk betydning for storparten av skogeierne med annen lønns- eller næringsinntekt, noe som kan føre lav interesse og motivasjon for å utnytte det økonomiske potensialet i eiendommen. *(Stortingsmelding nr. 6, 2016-2017, Verdier i vekst. Konkurransedyktig skog- og trenæring)*

Innsatsen som legges ned i å forvalte og utvikle skogressursene i dag vil gi grunnlag for verdiskaping og klima- og miljøgevinster i framtiden. Produksjonsmulighetene i skogbruket kan utnyttes bedre ved målrettet planteforedling og økte skogkulturinvesteringer, der det er kostnadseffektivt. Dette kan gi grunnlag for økt uttak av tømmer og industriell videreforedling av norsk trevirke i framtiden, og gi positive bidrag til skogens rolle i klimasammenheng.

Skogsveier som bygges med formål å ta ut tømmer fra skogen fremmer også ofte andre former for samfunnsnytte som for eksempel friluftsliv, folkehelse osv. I tillegg kan velpleide skoger ha en positiv betydning for opplevelsesbaserte næringer, slik som for eksempel turisme.

Nærmere om verdiskapingspotensialet

Fornybart råstoff fra bærekraftig norsk skogbruk forsyner en industri med en omsetning på 10–12 ganger tømmerverdien. Råstoffet fra ett og samme tre er utgangspunkt for flere verdikjeder. De mest verdifulle delene av tømmerstokken

går til tremekanisk industri som sagtømmer. Denne industrien retter seg spesielt mot byggsektoren, og står for den største delen av verdiskapingen fra skog- og trenæringen. De resterende delene av tømmeret benyttes av treforedlingsindustrien og til ulike energiformål i Norge og i utlandet. Industriens biprodukter blir råstoff for annen industri og produkter resirkuleres eller benyttes til energiformål. Godt samspill mellom disse verdikjedene gir et potensial for god og lønnsom utnyttelse av råstoffet fra skogen, med lite svinn og avfall. (Stortingsmelding nr. 6, 2016-2017, Verdier i vekst. Konkurransedyktig skog- og trenæring)

I 2013 oppnevnte Landbruks- og matdepartementet i samarbeid med Nærings- og handelsdepartementet en strategigruppe – SKOG22. SKOG22 peker på at bærekraftig produksjon og uttak av råstoff fra skogen kan økes med 35 prosent. Høy industriell og teknologisk kompetanse, omstillingsevne og sterke kompetansemiljøer innenfor trebruk trekkes fram som nasjonale konkurransefortrinn for skog- og trenæringen. Nærhet til andre sterke næringer i Norge, som olje- og offshoreindustri, byggeindustrien, fiskeoppdrett, fiskeri-, næringsmiddel- og prosessindustri danner et godt grunnlag for synergier og produktutvikling for skog- og trenæringen. SKOG22 peker også på konkrete markedsmuligheter innenfor byggesektoren, biokjemi- og raffinering, samt energisektoren.

Rogaland har et kjøpesterkt marked med potensiale og muligheter for bedre utnyttning av egne skogressurser gjennom lokal verdiskaping. Verdiskaping fra flisbasert bioenergi er et godt eksempel. I Rogaland er det etablert 21 store varmesentraler. I tillegg til 15 mindre gårdsvarmeanlegg. Lagård i Eigersund som varmer opp sykehus, videregående skole og eldrecenter, og Avinor på Sola er 2 av Rogalands største flisbaserte varmesentraler. Samlet leverer anleggene totalt 44 GWh varme, tilsvarende varmebehovet til 2.200 hus med et forbruk på 20.000 kWh/år. Til denne produksjonen går det med ca 23.000 m³ tømmer som har en råstoffverdi på 4,1 millioner kroner og hvor foredlingsverdien utgjør 33 millioner kroner med en strømpris på 75 øre/kWh. Dette er en verdiskapingsfaktor på 8. I tillegg til verdiskapingen gir dette en klimaeffekt på 23.000 tonn CO₂ i reduserte utslipp ved å erstatte fossile energikilder.

Nærmere om miljø- og klimagevinster

Ifølge FNs klimapanelers femte hovedrapport vil forvaltningen av skog spille en viktig rolle for å nå globale klimamål både på kort og lang sikt. Energi og råstoff fra skogen kan bidra til raske utslippsreduksjoner i andre sektorer samtidig som bærekraftig skogforvaltning kan gi verdifulle bidrag til å styrke skogens karbonlager slik at opptak og utslipp på sikt kan balanseres. (Stortingsmelding nr. 6, 2016-2017, Verdier i vekst. Konkurransedyktig skog- og trenæring)

FNs klimapanel har anslått at global bruk av moderne bioenergi må øke mye innen 2100, ellers vil kostnadene med å begrense den globale oppvarmingen til to grader øke betydelig. De nye løsningene og teknologiene omfatter blant annet biogassproduksjon og biodrivstoff basert på cellulose/ biologisk avfall. Noen av de nye teknologiene er kommet langt, mens for andre gjenstår det forskning og utvikling for at de skal kunne bli kommersielle. Klimapanelet hevder at alternative løsninger vil være langt mer kostbare. I et framtidig lavutslippssamfunn vil det være et stort behov for biomasse til energiformål – særlig transport og til prosessindustri. (Stortingsmelding nr. 6, 2016-2017, Verdier i vekst. Konkurransedyktig skog- og trenæring)

Klimakur 2030

For å begrense den globale temperaturstigningen i tråd med Parisavtalen må store utslippskutt på plass før 2030 og i 2050 skal Norge være et lavutslippssamfunn. I Klimakur 2030, som ble lagt fram 31. januar 2020, er potensialet for å redusere Norges ikke-kvotepliktige utslipp av klimagasser analysert.

Norge skal oppfylle klimamålet for 2030 i samarbeid med EU, og vi blir en del av EUs klimarammeverk i perioden 2021-2030. Klimarammeverket består av tre pilarer, hvorav utslipp og opptak i skog og annen arealbruk er den ene av disse.

Mandatet til Klimakur 2030 omfatter to av de tre pilarene: Del A av rapporten omhandler hvordan en kan oppnå minst 50 prosent reduksjon i ikke-kvotepliktige utslipp i 2030 sammenlignet med 2005. Del B omhandler tiltak og virkemidler for økning i opptak og reduksjon av klimagassutslipp i skog- og arealbrukssektoren.

Sektoren omfatter arealbrukskategoriene skog, dyrket mark, beite, vann og myr, bebyggelse, og annen utmark, og arealbruksendringer mellom disse. I tillegg omfattes karbonlagring i treprodukter. Framskrivninger av netto opptak av klimagasser i sektoren viser en nedadgående trend mot 2050. Dette skyldes en kombinasjon av økende andel gammel skog (skog som ikke lenger er i sin mest produktive fase), økt hogst på grunn av at mer hogstmodent volum blir tilgjengelig framover, og lavere investeringer i skogkultur de siste tiårene. Netto opptaket i sektoren forventes imidlertid fortsatt å være høyt, på 20,3 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2030 og 19,9 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2050.

I EUs klimarammeverk mot 2030 er sektoren skog og annen arealbruk en egen pilar med en egen forpliktelse om at utslippene fra sektoren ikke skal overstige opptaket (netto null utslipp). Gitt bokføringsregler i EUs klimarammeverk, kan Norge likevel forvente å måtte bokføre et netto utslipp av klimagasser på rundt på 1,2 millioner per år, eller akkumulert 12 millioner tonn CO₂-ekvivalenter for perioden 2021-2030, uten nye tiltak, mye på grunn av årlige utslipp fra avskoging¹². Det er imidlertid store usikkerheter knyttet til disse beregningene.

I rapporten poengteres det et behov for fokus på karbonopptak i alle ledd i skogproduksjonen. Skog er arealkategorien som har de største årlige endringene i karbondynamikk, og der det er størst mulighet til å øke årlig opptak eller redusere årlig utslipp av klimagasser.

Nitrogengjødsling av skog, økt plantetetthet og skogplanteforedling er tiltak som allerede er implementert, men det fulle potensialet er ikke enda utløst. Skogen i

boreale områder vokser sakte, de fleste skogforvaltningstiltakene vil derfor ha full effekt først på lang sikt, mot slutten av omløpstiden som er 60-120 år avhengig av bonitet. Det vil derfor være viktig å implementere tiltak raskest mulig for at skogen skal kunne fylle sine roller som karbonsluk og som biomasseressurs til langlevde produkter og til bioenergi som erstatning for fossile ressurser.

Planting av skog på nye arealer og på arealer i gjengroing, foryngelse med riktige treslag og høy tetthet, samt ungskogpleie i etterkant peker seg ut som de tiltakene som har størst potensial til å øke opptaket av klimagasser i sektoren.

Noen av tiltakene som har effekt på lang sikt vil imidlertid kunne føre til utslipp i 2030, særlig tiltak der man tar ut biomasse for å optimalisere produksjonen på arealet, som planting på gjengroingsarealer og tynning. Tiltak som fører til mer uttak av biomasse eller til mer kvalitetsvirke ved hogst, vil imidlertid bidra til utslippsreduksjoner i andre sektorer på kort sikt, dersom fossile råvarer erstattes med tre.

Nitrogengjødsling av skog og riktig hogsttidspunkt, særlig å unngå at foryngelseshogst gjøres for tidlig, er de skogforvaltningstiltakene som vil ha størst effekt på opptak av karbon fram mot 2030.

For å øke netto opptaket av klimagasser i skog er det viktig å ha fokus på karbonopptak i alle ledd i skogproduksjonen. Flere tiltak er avhengig av hverandre. Foryngelse med riktig treslag og en tetthet som utnytter arealets produksjonsevne er en forutsetning for å maksimere karbonopptak. Ved ungskogpleie og tynning opprettholdes karbonopptaket i trærne med best forutsetning for bruk i langlevde treprodukter.

Et endret klima vil gi lengre vekstsesong på grunn av høyere temperaturer. Man kan imidlertid også forvente økt frekvens av naturlige forstyrrelser som vindfall, insektskader og skogbrann som kan bidra til utslipp av klimagasser. Høy beredskap kan begrense utslipp fra slike hendelser. Tiltak som ungskogpleie og tynning kan også bidra til å gjøre skogen mer robust overfor naturlige forstyrrelser.

Relevante dokumenter

Flere dokumenter omtaler skogens potensial med hensyn til verdiskaping og klima- og miljøgevinster:

- Stortingsmelding nr. 6, 2016-2017, Verdier i vekst. Konkurransedyktig skog- og trenæring)
- SKOG22 – Nasjonal strategi for Skog- og trenæringen, 2013. Utarbeidet av en strategigruppe oppnevnt av Landbruks- og matdepartementet i samarbeid med Nærings- og handelsdepartementet
- Skognæringens verdiskaping i kystfylkene. Trøndelag forskning og utvikling 2014
- Klimakur 2030, Tiltak og virkemidler mot 2030 M-1625 | 2020

4. Viltforvaltning

Innenfor den kommunale viltforvaltningen er det også utfordringer med små kompetansemiljøer og små stillingsbrøker innenfor den enkelte kommune. Den lokale saksbehandlingen kan være utfordrende med mange forskrifter og opp mot

dette står det gjerne sterke jaktinteresser. I en del kommuner er det samme person som både ivaretar skogforvaltning og viltforvaltning.

Også innenfor viltforvaltning er det ønskelig å få på plass et stabilt fagmiljø over tid, som er godt faglig sammensatt og som er motivert for å drive god lokalforvaltning av ressursene. Jakt og fiske, skogbruk og utmarksforvaltning er oppgaver som kan la seg kombinere på en god måte og det ligger et betydelig uforløst potensial for næringsutvikling innenfor vilt, fiske og friluftsliv.

Prosjektets fase 1 konkluderte med at viltforvaltningen bør organiseres sammen med resten av skogforvaltningen:

Arbeidsgruppa ser det som fagleg mest tenleg om viltforvaltninga blir organisert saman med resten av skogforvaltninga.»

Kommunene har hovedansvaret for den offentlige forvaltningen av elg, hjort og rådyr og har følgende oppgaver etter viltloven:

- Veilede
- Ivareta bestander og leveområder
- Fastsette forskrift om åpning av jakt
- Fastsette minsteareal, kvoter, årlig fellingstillatelser
- Hjortevilt, bl.a. trafikkskader, konflikter jordbruk/ skogbruk
- Bidra/ sammenslå felles viltområder
- Tilrettelegge småviltjakt
- Håndtere ulovlig felt hjortevilt/ bever

5. Samarbeid om felles utfordring

Kommunen som lokal skogbruksmyndighet har som oppgave å forvalte skogbruksloven med forskrifter. En av primæroppgavene er oppfølging av foryngingsplikten gjennom å sikre etablering og skjøtsel av ny kvalitetsskog etter hogst. Andre lovpålagte oppgaver er saksbehandling av søknader og tilskuddsordninger rettet bl.a. mot skogkultur, skogsdrift og landbruksveier. I tillegg kommer ansvar for generelt næringsutviklingsarbeid (motivering, informasjon, rettleiing, prosjektarbeid m.m.)

Rogaland har svært gode forhold for skogproduksjon, der gjennomsnittlig produksjonsevne er dobbelt så stor sammenlignet med de tradisjonelle skogstrøka. Rogalandsskogbruket spiller dermed en ikke ubetydelig rolle i den nasjonale satsingen på skogen som virkemiddel for å nå målene i Parisavtalen. Som førstelinjetjeneste bærer kommunene et betydelig ansvar i denne satsningen. En felles skog- og viltforvaltning tar sikte på å sette kommunene i Sør-Rogaland i stand til å ta dette ansvaret. En slik fellesløsning hviler på et genuint ønske om samarbeid og en visshet om at kommunene kan få til mer sammen enn summen av hva den enkelte kommune vil klare hver for seg.

Det legges opp til en transparent prosess fram mot valg av vertskommune, samt hva den enkelte kommune skal bidra med inn i samarbeidet. Det kan likevel skje at ikke alle mener at løsningene man kommer fram til er hundre prosent rettfærdig for alle involverte kommuner. Veien til et vellykket samarbeid vil sannsynligvis også kreve en viss porsjon raushet av de involverte kommunene.

6. En framtidrettet kommunal skog- og viltforvaltning

De 14 Kommunene som inngår i samarbeidet om å etablere en felles skog- og viltforvaltning for Sør-Rogaland ønsker en framtidrettet kommunal skogforvaltning som arbeider aktivt for å realisere skogens potensial med hensyn til både verdiskaping og klima- og miljøgevinster. Og man ønsker en kundevennlig og effektiv skogforvaltning.

Rett kompetanse er en kritisk suksessfaktor for å oppnå dette. Det bør bygges opp en organisasjon som består av et samlet fagmiljø som kan jobbe proaktivt med oppgavene som tilligger tjenesteområdet. For å lykkes med å rekruttere dyktige fagfolk vil det være svært viktig at det rekrutteres i hele stillinger.

Et felles fagmiljø vil ha mulighet til å jobbe i en mye større bredde enn man har med dagens fragmenterte ressurser med sikte på å oppnå et mer bærekraftig skogbruk i kommunene som omfattes av samarbeidet.

7. Dagens kommunale skog- og viltforvaltning

En spørreundersøkelse blant de 14 kommunene som vurderer å samarbeide om en felles skog- og viltforvaltning i Sør-Rogaland viser at disse kommunene til sammen bruker ca. 5,1 årsverk på dette arbeidsområdet. 3,1 årsverk brukes på skogforvaltning og ca. 2 årsverk brukes på viltforvaltning. Flere kommuner oppgir imidlertid at det er vanskelig å anslå nøyaktig ressursbruk.

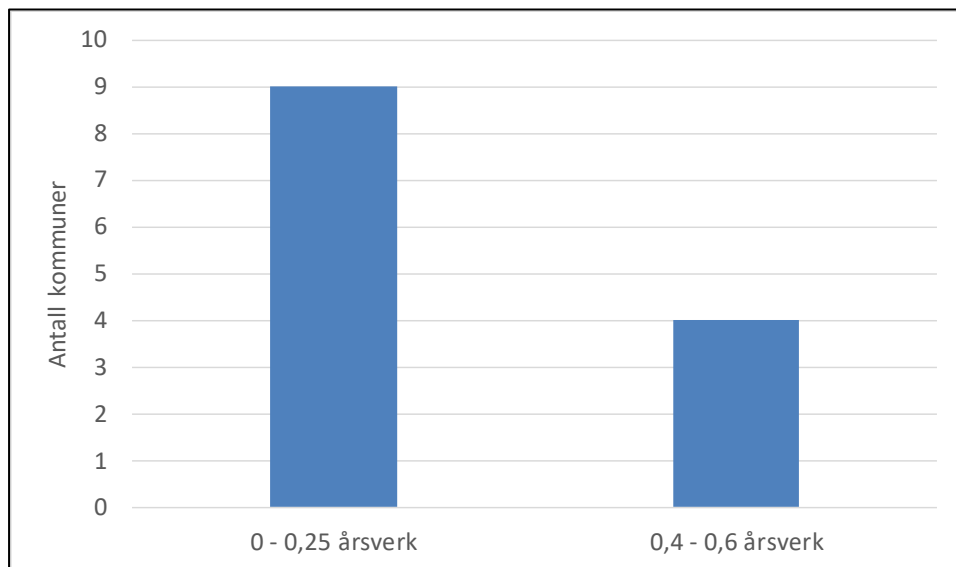
Undersøkelsen bekrefter at dette ansvarsområdet i mange kommuner ivaretas av svært små stillingsandeler. Ni kommuner bruker inntil 0,25 årsverk på skogforvaltning og elleve kommuner bruker inntil 0,25 årsverk på viltforvaltning.

Nærmere om spørreundersøkelsen

Det er gjennomført en spørreundersøkelse blant de 14 kommunene som vurderer å samarbeide om en felles skog- og viltforvaltning i Sør-Rogaland. 13 kommuner har svart på undersøkelsen og det er kun Sola kommune som ikke har svart. Det antas at ressursbehovet innenfor skog- og viltforvaltning er svært lite i Sola kommune.

Skogforvaltning

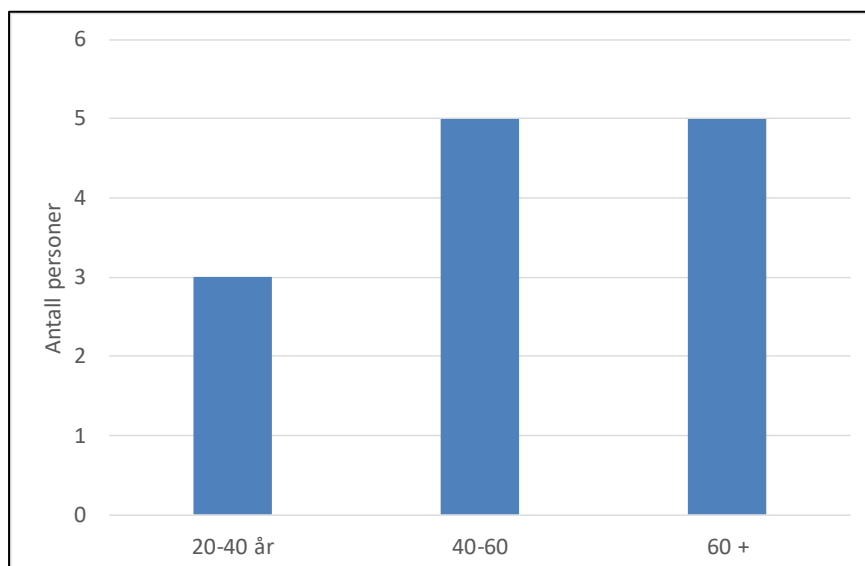
De 13 kommunene som har svart på undersøkelsen bruker til sammen 3,1 årsverk på skogforvaltning. Ressursbruk på skogforvaltning i den enkelte kommune varierer fra ingenting til 0,6 årsverk. Det er altså ingen kommuner som bruker et helt årsverk på dette.

Figur 2: Kommunenes Ressursbruk på skogforvaltning i kommunene. Kilde: Spørreundersøkelse gjennomført av Greater Stavanger.

De fire kommunene som bruker 0,4, - 0,6 årsverk på skogforvaltning vurderer at de avsatte ressursene er knappe i forhold til behovet. Blant de ni kommunene som bruker inntil 0,25 årsverk på skogforvaltning er det tre kommuner som vurderer dette som knapt. De resterende seks kommunene vurderer de avsatte ressursene som tilstrekkelige i forhold til behovet.

Aldersfordelingen på de som jobber med skogforvaltning vises i figuren nedenfor.

Figur 3: Aldersfordeling på de ansatte som jobber med skogforvaltning i kommunene. Kilde: Spørreundersøkelse gjennomført av Greater Stavanger.

Antall år med relevant erfaring blant de som jobber med skogforvaltning i kommunene varierer fra null til 40 år. Det er i liten grad sammenheng mellom hvor mye ressurser kommunene bruker på skogforvaltning og erfaringen til de som jobber med dette.

I forbindelse med spørreundersøkelsen ble kommunene bedt om å ta stilling til en beregning av ressursbehov til skog- og viltforvaltning basert på skogareal i den enkelte kommune.

Oversikten nedenfor viser hvor mange årsverk den enkelte kommune bruker på skogforvaltning i dag og i hvilken grad kommunene vurderer ressursinnsatsen som tilstrekkelig. De to kolonnene lengst til høyre viser et beregnet ressursbehov til skog- og viltforvaltning basert på skogareal i den enkelte kommune, samt kommunenes vurdering av denne beregningen.

Åtte av kommunene vurderer det beregnede ressursbehovet som riktig for sin kommune. Fire kommuner vurderer det beregnede ressursbehovet som for høyt, mens en kommune vurderer det som for lite.

Kommune	Antall årsverk brukt per i dag	Vurdering	Beregnet antall årsverk	Vurdering
Bjerkreim	0,4	Knappe	0,45	Riktig
Eigersund	0,4	Knappe	0,4	Riktig
Gjesdal	0,2	Knappe	0,2	Riktig
Hjelmeland	0,5	Knappe	1,2	For høyt
Hå	0,1	Alt for lite	0,25	Riktig
Klepp	0,1	Tilstrekkelig	0,1	Riktig
Kvitsøy	0	Tilstrekkelig	0,05	For høyt
Lund	0,15	Tilstrekkelig	0,45	For høyt
Randaberg	0,001	Tilstrekkelig	0,05	For høyt
Sandnes	0,6	Knappe	0,9	For lite
Sokndal	0,2	Tilstrekkelig	0,1	Riktig
Sola			0,05	
Strand	0,2	Alt for lite	0,6	Riktig
Time	0,25	Tilstrekkelig	0,2	Riktig
Sum	3,1		5	

Tabell 1: Antall årsverk kommunene bruker på skogforvaltning i dag, samt deres egen vurdering av ressursbruken. Kolonnen nest lengst til høyre viser beregnet ressursbehov i den enkelte kommune basert på antall dekar skogsareal, samt kommunenes vurdering av dette ressursbehovet (kolonnen lengst til høyre).

Kilde: Spørreundersøkelse gjennomført av Greater Stavanger.

Viltforvaltning

De 13 kommunene som har svart på spørreundersøkelsen bruker til sammen 2 årsverk på viltforvaltning. Som vist i tabellen nedenfor så varierer ressursbruken fra omtrent ingenting (0,02 årsverk) til 0,4 årsverk.

Kommune	Antall årsverk	Vurdering	Samme person?
Bjerkreim	0,1	Knappe	Ja
Eigersund	0,1	Knappe	Nei
Gjesdal	0,3	Tilstrekkelige	Delvis
Hjelmeland	0,2	Tilstrekkelige	Nei
Hå	0,2	Knappe	Delvis
Klepp	0,1	Tilstrekkelige	Nei
Kvitsøy	0,02	Vet ikke	Nei
Lund	0,05	Tilstrekkelige	Ja
Randaberg	0,1	Vet ikke	Nei
Sandnes	0,4	Knappe	Ja
Sokndal	0,05	Tilstrekkelige	Ja
Strand	0,1	Alt for lite	Ja
Time	0,25	Tilstrekkelige	Ja
Sum	1,97		

Tabell 2: Kommunens ressursbruk på viltforvaltning, samt deres egen vurdering av ressursbruken. Kolonnen lengst til høyre er viser svar på spørsmålet om det er samme person som jobber med både skogforvaltning og viltforvaltning?

I seks av kommunene er det samme person som jobber både med skogforvaltning og viltforvaltning, mens i to av kommunene er det delvis samme person. I fire av kommunene er det ikke samme person som jobber med disse to oppgavene.

Tre av kommunene svarer at de samarbeider med andre kommuner om viltforvaltning. To av disse er Strand og Hjelmeland som begge svarer at de samarbeider med hverandre. Den tredje kommunen er Kvitsøy.

Det er stor variasjon blant de ansatte med hensyn til erfaring fra viltforvaltning, fra ingen erfaring til 15-20 års erfaring pluss. I seks kommuner er erfaringen blant de ansatte 15 år eller mer. I tre kommuner er erfaringen fra null til ett år.

8. Hva vil kreves? (Gapanalyse)

Arbeidsgruppen gjennomførte en gapanalyse for å tydeliggjøre hvilke ressurser og kompetanse det er behov for, utover det som finnes i kommunene i dag, for å kunne oppfylle ambisjonene om en framtidsrettet kommunal skog- og viltforvaltning.

	I dag (fakta)	Framtid Behov/ ambisjon	GAP
Ambisjonsnivå for framtiden		<ul style="list-style-type: none"> Fremtidsrettet Effektiv Robust Kundevennlig 	
Kritiske suksesskriterier		<ul style="list-style-type: none"> Rett kompetanse Hele stillinger Samlet fagmiljø Bygge opp organisasjonen Felles forståelse 	
Oppgaver skog	<ul style="list-style-type: none"> Næringsutvikling og verdiskaping Forvaltning Planlegging Miljøtilpasning/ Bærekraft Plan Søknader Investeringer Førstelinetjeneste <i>virkesdatabase</i> Takst og tilskudd Tilsyn og kontroll Kundevennlig 	<ul style="list-style-type: none"> Ivareta forvaltningsoppgaver og planleggingsoppgaver innenfor både skog og vilt Ta ut potensial for næringsutvikling og verdiskaping Motvirke avskoging/ bærekraft Økt miljøtilpasning Fra fragmentert til samlet innsats Fra reaktiv til proaktiv tjenesteleveranse 	<ul style="list-style-type: none"> Næringsutvikling og verdiskaping Miljøtilpasning/ bærekraft Kundevennlig/ effektiv Langsiktig utvikling
Oppgaver vilt	<ul style="list-style-type: none"> Veilede Ivareta bestander og leveområder Fastsette forskrift om åpning av jakt Fastsette minstestareal, kvoter, årlig fellingstillatelser Hjortevilt, bl.a. trafikkskader, konflikter jordbruk/ skogbruk Bidra/ sammenslå felles viltområder Tilrettelegge småviltjakt Håndtere ulovlig felt hjortevilt/ bever 	<ul style="list-style-type: none"> Ivareta forvaltningsoppgaver og planleggingsoppgaver innenfor både skog og vilt Ta ut potensial for næringsutvikling og verdiskaping Fra fragmentert til samlet innsats Fra reaktiv til proaktiv tjenesteleveranse 	<ul style="list-style-type: none"> Næringsutvikling og verdiskaping Bærekraftig viltforvaltning Kundevennlig/ effektiv
Årsverk	<ul style="list-style-type: none"> 3,1 på skogbruk og 2 på vilt Svært fragmentert (små stillingsandeler) 	<ul style="list-style-type: none"> Innmeldt <i>ca</i> 5 på skogbruk og 2 på vilt Det settes ikke et krav til antall årsverk, kravet blir satt til funksjon. Antatt utfallsrom 4-7 årsverk 	<ul style="list-style-type: none"> <i>Ca</i> 2 årsverk Prosjektstillinger i kombinasjon med innovasjonsmidler kan gi fleksibilitet til økt bemanning
Kompetanseprofil	<ul style="list-style-type: none"> Stor variasjon i erfaringsgrunnlag både på skog og vilt. 	<ul style="list-style-type: none"> Sammensatt kompetanse som dekker alle funksjoner og behov 	
Annet	<ul style="list-style-type: none"> Funksjon spredt på mange kommuner 	<ul style="list-style-type: none"> Alle kommuner skal betjenes på en god måte. Antar 2 tjenestesteder, men ta praktiske hensyn ift hjemsted, kontorsted og logistikkutfordringer. Kostnad estimert i fase 1 til 3,8 - 4,5 millioner er kun retningsgivende 	<ul style="list-style-type: none"> Geografisk utfordring må adresseres Fleksibilitet må adresseres og omtales Kostnad per årsverk vil bli vektlagt Digitale verktøy forutsettes anvendt for effektiv tjenesteleveranse og organisering av oppgaver

9. Nærmere om vertskommunemodellen

Som tidligere nevnt ble det i prosjektets fase 1 anbefalt en modell der det etableres en felles skog- og viltforvaltning for Sør-Rogaland med felles ledelse, men gjerne med 2-3 kontorsteder for at reisetid og avstander ikke skal bli for store. Anbefalingen er en organisering etter som administrativt vertskommunesamarbeid etter ny kommunelov kapittel 20.

§ 20-1. Vertskommunesamarbeid

En kommune kan overlate utførelsen av lovpålagte oppgaver og delegere myndighet til å treffe enkeltvedtak eller vedta forskrift til en vertskommune etter reglene i dette kapitlet, så langt annen lovgivning ikke er til hinder for det.

Bestemmelsen i første ledd gjelder på tilsvarende måte for fylkeskommuner.

§ 20-2. Administrativt vertskommunesamarbeid

En kommune (samarbeidskommune) kan avtale med en annen kommune (vertskommune) at vertskommunen skal utføre oppgaver og treffe vedtak i saker som ikke har prinsipiell betydning. Dette gjelder på tilsvarende måte mellom fylkeskommuner.

Kommunestyret eller fylkestinget delegerer selv myndighet til å treffe vedtak som er nevnt i første ledd, ved å instruere kommunedirektøren i egen kommune eller fylkeskommune om å delegerer myndigheten til kommunedirektøren i vertskommunen.

Folkevalgte organer i vertskommunen har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet i saker der myndigheten er delegert etter andre ledd.

En samarbeidskommune kan gi vertskommunen instruks om hvordan den delegerte myndigheten skal utøves i saker som bare gjelder samarbeidskommunen eller dens innbyggere.

Hvis vertskommunen treffer vedtak etter delegert myndighet fra en samarbeidskommune, kan samarbeidskommunen omgjøre vedtaket etter reglene i forvaltningsloven § 35 første ledd.

Ifølge kommunelovens § 20-4 skal det inngå en skriftlig samarbeidsavtale mellom deltakerne i vertskommunesamarbeidet. Denne paragrafen sier også hvilke temaer som samarbeidsavtalen skal inneholde bestemmelser om. Det forutsettes at valgt vertskommune sørger at samarbeidet opprettes i tråd med gjeldende lover og forskrifter.

§ 20-4. Samarbeidsavtale

Når et vertskommunesamarbeid opprettes, skal det inngås en skriftlig samarbeidsavtale mellom deltakerne i vertskommunesamarbeidet.

De enkelte kommunestyrene eller fylkestingene i alle deltakerkommunene skal selv vedta samarbeidsavtalen og endringer som gjelder forhold som er nevnt i tredje og fjerde ledd.

Samarbeidsavtalen skal inneholde bestemmelser om

- a) deltakerne i samarbeidet
- b) hvem av deltakerne som er vertskommune
- c) hvilke oppgaver og hvilken myndighet som skal legges til vertskommunen
- d) når oppgaver og myndighet skal overføres
- e) hvilke av vertskommunens vedtak deltakerne skal underrettes om
- f) hvordan det økonomiske oppgjøret mellom samarbeidskommunene og vertskommunen skal gjennomføres
- g) hvordan deltakerne kan tre ut av samarbeidet
- h) hvordan samarbeidet skal oppløses
- i) annet som etter lov skal fastsettes i avtale.

Avtaler om vertskommunesamarbeid med felles nemnd skal også inneholde bestemmelser om hvor mange medlemmer den enkelte deltakeren skal ha i nemnda.

I et vertskommunesamarbeid mellom kommuner skal vertskommunen orientere fylkesmannen om at samarbeidet er opprettet. I et vertskommunesamarbeid mellom fylkeskommuner skal vertskommunen orientere departementet om at samarbeidet er opprettet.

Forholdet til ansatte

Det er gjennomført en henvendelse til de fleste kommuner som i dag bruker 0,5 årsverk eller mer til sammen på skog- og viltforvaltning. På bakgrunn av svarene som er oppgitt kan det estimeres at rundt 3 årsverk vil være mulig å stille til disposisjon for en felles skog- og landbruksforvaltning.

Det legges til grunn at hovedregelen vil være at ansatte som stilles til disposisjon for den interkommunale løsningen, vil fortsette sitt ansettelsesforhold i

kommunen som de i utgangspunktet er ansatt i. Ved nyrekruttering legges det til grunn at ansettelsesforholdet som hovedregel vil være knyttet til vertskommunen.

10. Finansiering

Søker som ønsker å være vertskommune må selv sette opp et budsjett for årlige kostnader og finansiering jfr. pkt 9 nedenfor. I det følgende gis en oversikt over beregningene som er gjort i prosjektet så langt, samt en oversikt over mulige finansieringskilder. Det forutsettes at kostnadsfordelingen mellom kommunene som vist nedenfor, legges til grunn.

Kostnader

I prosjektets fase 1 ble det utarbeidet et budsjett som angir finansieringsbehov for et alternativ som omfatter både skog- og viltforvaltning.

Budsjett fra prosjektets fase 1

Bemanning	5 årsverk fagpersonell + støttetjenester
	Skog- og viltforvaltning
Lokalisering	3 tjenestesteder
Budsjettramme	4.500.000

Resultatene av spørreundersøkelsen indikerer at bemanningsbehovet for skog- og viltforvaltning kan være høyere enn 5 årsverk. Samtidig er det en målsetting at en felles forvaltning skal både føre til bedre tjenester og til en effektivisering som fører til behov for færre årsverk enn det som brukes i dag.

Budsjettet er kun ment som en indikasjon. Det vil si at dette ikke legger noen føringer for kostnadsrammen. Det er vertskommunen som ut fra sine premisser og forutsetninger (blant annet organisering) må avgjøre hvilken kostnadsramme som legges til grunn.

Kostnadsfordeling mellom kommune

I prosjektets fase 1 ble det utarbeidet en fordelingsnøkkel for fordeling av kostnadene mellom kommunene. Modellen tar utgangspunkt i at den enkelte kommune betaler 1,5 prosent av de totale kostnadene og at det resterende finansieringsbehovet fordeles mellom kommunene med utgangspunkt i skogsareal (barskog) i den enkelte kommune. For Kvitsøy, som ikke er registrert med produktiv skog, er det lagt inn et skjønnsmessig beløp på kr. 25.000 da Kvitsøy har noe behov for rådgiving og jaktforvaltning.

Dette gir en kostnadsfordeling for kommunene som vist i tabellen nedenfor:

Kommune	Antall Årsverk	Kroner
Eigersund	0,4	315 000
Bjerkreim	0,45	325 000
Sokndal	0,1	75 000
Sandnes	0,9	670 000
Lund	0,45	335 000
Hå	0,25	195 000
Klepp	0,1	75 000
Time	0,2	165 000
Gjesdal	0,2	135 000
Sola	0,05	55 000
Randaberg	0,05	35 000
Kvitsøy	0,05	25 000
Strand	0,6	475 000
Hjelmeland	1,2	920 000
Sum	5	3 800 000

Tabell 3: Kostnadsfordeling for kommunene basert på fordelingsnøkkel utarbeidet i prosjektets fase 1.

Andre bidrag

Sandnes kommune søkte på vegne av de 14 samarbeidende kommunene Fylkesmannen om støtte til et 3-årig prosjekt fra utrednings og tilretteleggingsmidlene (UTM) høsten 2019. Fylkesmannen bevilget kr. 300.000 til første prosjektår til prosjektet «Interkommunal skogforvaltning», i brev datert 14.11.2019. I tildelingsbrevet blir det vist til at Rogaland fylkeskommune overtar ansvaret for UTM-midlene fra 2020, og får dermed ansvaret med å følge opp prosjektet «Interkommunal skogforvaltning» med støtte for 2. og 3. prosjektår – totalt 900 000 kr i støtte fra UTM. Sandnes kommune må sende inn ny søknad om støtte til 2. og 3. prosjektår til Rogaland fylkeskommune. Etter at fylkeskommunen har overtak ansvaret, har UTM-midlene fått nytt navn til Regionale tilretteleggingsmidler (RT-midler). Disse midlene vil bli stilt til disposisjon for valgt vertskommune.

Søknadsfristen for RT-midlene er 15. april og Sandnes kommune har allerede søkt om midler på vegne av de samarbeidende kommunene. Det forventes at Fylkeskommunen fullfinansierer prosjektet i tråd med signal i løyvingbrevet fra Fylkesmannen til første prosjektår. Fylkesmannen har signalisert at det er gode muligheter for å få bevilget skjønnsmidler til en interkommunal skogforvaltning. Søknadsfristen for disse midlene er 31. mars og det anbefales at det søkes om midler for en tre-års periode. Det er signalisert at en tildeling av midler kan ligge i størrelsesorden kr. 700.000 – 1000.000 per år. Sandnes kommune søker om midler på vegne av de samarbeidende kommunene og midlene vil bli stilt til disposisjon for valgt vertskommune.

I tillegg dekker Fylkesmannen en halv stilling til skogsveiplanlegging som skal betjene hele fylket. Denne halve stillingen er lokalisert i Hjelmeland kommune hvor den andre halvdel av stillingen er knyttet til skogforvaltning i Hjelmeland kommune. For en interkommunal skog- og viltforvaltning vil verdien av tilskuddet fra Fylkesmannen beløpe seg til kr. ca. 250.0000 (dvs. ca. halvparten av en halv stilling)

11. Valg av vertskommune

Kommuner som ønsker å være vertskommune for den interkommunale skog- og viltforvaltningen i Sør-Rogaland må gi en beskrivelse av hvordan de vil løse oppgaven. Beskrivelsen må være Greater Stavanger i hende innen (vi kommer tilbake med informasjon om dato når situasjonen knyttet til Koronaviruset er mer avklart)

Beskrivelsene fra kommunene vil bli vurdert med utgangspunkt i vurderingsmatrisen på neste side. Den kommunen som oppnår høyest score basert på sin beskrivelse velges som vertskommune.

Gruppen som skal vurdere anbudene vil bestå av følgende medlemmer:

- Geir Skadberg, Fylkeslandbrukssjef
- Stein Bomo, Fylkesskogbrukssjef
- Kristin Reitan Husebø, Greater Stavanger
- Ola Saua Førland, Greater Stavanger
- Representant fra en kommune som er stor på skogbruk (som ikke ønsker å være vertskommune)
- Representant fra en kommune som er liten på skogbruk (som ikke ønsker å være vertskommune)

Kontaktperson for spørsmål vil være Greater Stavanger ved Ola Saua Førland. Eventuelle spørsmål bes sendt på epost til ola@greaterstavanger.com. Ved spørsmål vil prosedyren være at spørsmål og svar blir sendt til alle kommuner som ønsker å bli vertskapskommune, med anonymisert spørsmålsstiller.

Etter gjennomført valg av vertskommune vil prosjektgruppen utarbeide forslag til saksframlegg for politisk behandling, som kan benyttes helt eller delvis av de involverte kommunene. Forslag til saksframlegg vil oversendes kommunene innen første halvdel av juni.

Det forutsettes også at den interkommunale skog- og viltforvaltning startes opp fra 1.1 2021. Valgt vertskommune blir ansvarlig for å lage plan for implementering i samråd med de øvrige kommunene som kontoret skal betjene, herunder grensesnitt til øvrige tjenester/ forvaltning.

Vurderingskriterier		Krav til dokumentasjon	Vekting
1	Ambisjonsnivå	Det må gis en kortfattet beskrivelse av vertskommunens ambisjoner for en fremtidsrettet, effektiv, robust og kundevennlig felles skog- og viltforvaltning.	5%
2	Skog- og viltkompetanse og kapasitet	Samlet kompetanse og kapasitet innen skog- og viltforvaltning i ny enhet må beskrives. Herunder overført (tilgjengeliggjøring) kompetanse og kapasitet fra andre kommuner, eksisterende kompetanse i egen kommune, samt rekruttering av ny kompetanse. Kompetanse bes beskrevet i følgende dimensjoner: <ul style="list-style-type: none"> • Forvaltning • Planarbeid og utvikling • Næringsutvikling Årsverk totalt, samt knyttet til ovennevnte funksjoner skal spesifiseres tilsvarende.	30%
3	Administrativ kompetanse og kapasitet	Erfaring med drift av vertskommunesamarbeid innen andre områder må beskrives. Kvalitet og tilgjengelighet på nødvendige støttefunksjoner må beskrives.	5%
4	Organisering	Vertskommunen må beskrive hvordan en skal bygge opp et samlet fagmiljø, med rett kompetanse, hele stillinger og en felles forståelse. Antall tjenestesteder og geografisk plassering i forhold til hvor hovedparten av skogsarealene befinner seg må beskrives. Herunder hvordan det kan oppnås nødvendig fleksibilitet med hensyn til hjemsted, kontorsted og logistikkutfordringer. Anvendelse av digitale verktøy for effektiv tjenesteleveranse må beskrives.	30%
5	Kostnad	Samlet årlig kostnad og finansiering må beskrives. Herunder et forenklet budsjett med personalkostnader, andre driftskostnader og eventuelle investeringer. Forholdet mellom inntekter fra kommunene og eventuelle tilskudd må spesifiseres.	30 %
Sum			100%